

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Judiciis Ecclesiasticis Ad Germaniæ Catholicæ
Principia Et Usum**

De iudiciis civilibus

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii [u.a.], 1765

Titulus XXII. De Restitutione Spoliatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68163)

Majestatem, qui in tribunitiam potestatem patria potestate utatur? ad hanc judicationem argumentationes omnes afferri oportebit. &c. &c.

TITULUS XXII. DE RESTITUTIONE SPO- LIATORUM.

*Conf. Lib. II. Decretal. Tit. 13.
In Sexto Tit. 5.*

§. 247.

Spoliatus ante omnia restituendus **D**IXIMUS superiori Titulo, Defensionem esse juris naturalis, & ideo Exceptiones Rei impediri non facile debere. Nihilominus potest quis nunquam tamdiu a proponenda Exceptione impediri, donec aliquid praestiterit. Casus frequens est in eo, qui alterum re aut jure aliquo spoliavit, vel possessione dejecit: nam spoliator de hoc spolio conventus, nec ad agendum, nec ad excipiendum circa eandem rem, nec ad reconveniendum admittitur, donec spolium restituerit. Unde regula generalis est: *Spoliatus ante omnia est restituendus.*

§. 248. Spolium hoc dicitur res, qua possessor fuit spoliatus, sive sit mobi.

mobilis, sive immobilis, sive jurium nomine contineatur. Spoliatus autem vel dejectus dicitur ille, qui possedit semel, & qualicumque possessione vel quasi, inique est privatus. Exempla talis Spoliationis in Jure Canonico habentur multa. Sic Judex spoliare dicitur, qui de facto, & inverso ordine procedit 19.). Maritus spoliatus dicitur, si uxor ab eo divertit 20.). Mulier spoliata est, quæ a Marito expulsa & domo ejecta est 21.). Spoliatus Beneficio dicitur, qui Beneficio seu juri suo renunciare per vim, vel inique coactus est 22.). Qui ex re donata annuam pensionem percipit, censetur possidere eam rem per alium; unde ab ejus rei possessione depulsus, censetur Spoliatus 23.). Qui excluduntur ab Electione, cui hæctenus interfuere, conqueri possunt de spolio 24.). Qui extra Parochiam, aut locum

T 3

cum

-
- 19.) C. 7. De Rest. Spoliat.
20.) C. 8. ibid.
21.) C. 10. ibid.
22.) C. 2. & 3. ibid.
23.) C. 9. ibid.
24.) C. 3. de Caus. poss. & propr.

cum electum, Cadaver inferunt, spoli-
lium committere dicuntur 25.)

*Spoliatio
debet
probari.*

§. 249. Qui se spoliatum dicit, pro-
bare debet vel ipsam spoliationem, vel
saltem antiquiorem possessionem suam;
nova enim Adversarii possessio præ-
sumitur esse vitiosa vel clandestina;
constare igitur debet de priore pos-
sessione Actoris Spoliati, & de præ-
senti Spoliatoris: nam privationem
præcedit habitus. Qui itaque posside-
re non potuit, Spoliatum se dicere
nequit, uti si Laicus Spoliatum se
diceret possessione Ecclesiæ,

*Restitutio
est in pri-
stinum
statum
repositio:*

§. 250. Spoliatus restitui dicitur,
quando rem semel possessam, & dein
amissam iterum consequitur. Verbum
Restitutio eam habet vim & significa-
tionem, ut pristina omnia restituan-
tur, cum *Restitutio* sit *in pristinum sta-
tum repositio*. Unde vi hujus verbi e-
tiam fructus sunt restituendi dejecto,
& omne damnum, quod ob eam de-
jectionem emerferit; pacifica insuper
possessio, liberaque, prout dejectio-
nis tempore fuit: tantum enim red-
dere debet *Restitutio*, quantum su-
stulit læsio, & ita quidem præcise ac
cele-

25.) C. 5. & 6. de Sepultur.

celeriter, ut Spoliatus ad Exceptiones pro coloranda Spoliatione ; ad prætentam compensationem , vel reconventionem regulariter respondere nihil teneatur , donec causa Spoliationis plene exhausta sit. Cavendum igitur Actori, ne Exceptionibus petitorium tangentibus respondeat : per tales enim responsiones in aliud iudicium se immittendo , censeretur renuntiare actioni Spolii , nec posset porro gaudere summo favore, quem præbet Restitutio Spoliatorum: quamvis nonnunquam attingantur aliqua ad Petitorium pertinentia , tantum obiter sine præjudicio pro informatione Judicis & colorando Possessorio. Hæc intelliguntur , si Spoliatus , rite probato Spolio, in iudicio obtineat : nam si Spoliatus condemnetur, poterit conventus agere ad restitutionem Expenfarum.

§. 251. Restitutio spoliatorum ple- *Pertinet*
rumque ad Possessorium, nonnunquam *plerum-*
etiam ad Petitorium pertinet. Ani- *que ad*
madvertendum est , quid respiciant *Possesso-*
narrata porrecti libelli, & quibus ver- *rium,*
bis concepta sit ejus Conclusio. Nam
si res petatur restitui ; videtur inten-
tatum Petitorium : si vero in posses-
sionem

sionem mitti, vel manuteneri, vel redintegrari; censetur motum Possessorium 26.). Consultum est, ut praesertim in juribus suis tuendis, non facile quis fateatur, se possessione dejectum; sed potius se in possessione turbatum dicat, & manuteneri postulet, ad quod levior probatio, & summarissimus procedendi modus sufficit. Si autem Spoliator aperte sit in possessione, Restitutio quaeritur per aliquod remedium recuperandae Possessionis, cujus causa Judices olim sunt constituti, quos *Recuperatores* appellaverunt antiqui 27.).

Remedia
praebet
Jus Civile

§. 252. Remedia pro recuperanda Possessione praebet Jus Civile & Canonicum. Juvat aliqua enumerare ex Legibus Pandectarum, ex Constitutionibus Imperatorum, & ex Decretalibus Pontificum, ut appareat, quanto odio jura omnia persequantur spoliationem. Ex Jure Civili potissimum est Interdictum *Unde vi. Praetor ait: unde tu illum vi dejecisti, aut familia tua deje-*

26.) MENOCH. de Recuper. Possess. Praelud. n. 11. & 12.

27.) PETRUS CRINITUS de honesta Di-

De Restitut. Spoliat. 297

dejecit, de eo ... judicium dabo 28.).
Hoc intentatur pro recuperanda possessione rerum immobilium, nec aliter extenditur ad res mobiles, quam quatenus ut rerum immobilium accessoria considerantur, & ita in consequentiam quoque de earum restitutione agitur 29.). Pro rebus tamen mobilibus, vel se moventibus recuperandis, alia quædam remedia ad manum sunt: & demum confugimus ad Actionem *Vi bonorum raptorum*, in judicio privato intentandam: *si cui dolo malo, hominibus coactis, damni quid factum esse dicetur, sive cujus bona rapta esse dicentur, in eum, qui id fecisse dicatur, judicium dabo 30.).*

§. 253. Alia Juris Civilis remedia *In Pan-*
pro recuperandis rebus suis, nomi- *dictis:*
nari solent *Conditiones ex Lege*, plerum-
que ad declarandum, extendendum, vel

T 5 exaspe-

sci. lib. 9. c. 12. & CAROLUS SIGON-
NIUS de antiquo jure Civium Rom. lib.
2. c. 18. ostendunt, præsertim ex Cice-
rone, pro quibus *Causis Recuperatori-*
um Judicium admissum & *Recuperato-*
res dati fuerint.

28.) L. 1. ff. de vi & vi armata.
29.) L. 1. §. 6. & L. 3. §. 15. *ibid.*
30.) L. 2. ff. vi bonor. raptor.

exasperandum Interdictum *Unde vi* concessæ. Talis est *Condictio Indebiti* 31.) : *Condictio Triticaria* 32.) pro omnis rei mobilis & immobilis possessione recuperanda, præterquam quando de pecunia numerata agitur; tunc enim agitur *Certi Condiçione*. Utiliter olim inventa fuit hæc actio ratione possessionis rei mobilis, ad quam recuperandam non concedebatur Interdictum *Unde vi*. Nomen suum forsitan habet ex eo, quod qui hanc actionem primus sibi dari postulavit, res ei fuerit de æstimando tritico. Item *Condictio ex L. si me & Titium* 32. ff. si cert. petatur. ubi bonum & æquum esse decernitur, rem meam mihi a te reddi, quæ ad te quocunque modo pervenit. Item *Condictio ex L. Creditores* 7. ff. ad Leg. Jul. de vi priv. ubi vim facere dicitur, qui rem sibi debitam sine Judice occupat, & proin jus Crediti perdere. Ex Decreto MARCI Imperatoris ibi allegato, notatu digna sunt verba hæc: *Cum Marcianus diceret, vim nullam feci: Cæsar dixit, tu vim putas esse solum, si homines vul-*

31.) De hoc dictum De Jur. rer. Eccl. sect. IV. §. 375.

32.) L. I. ff. de Condiçt. Triticar.

vulnerentur? vis est & tunc, quotiens quis id, quod deberi sibi putat, non per Judicem reposcit: non puto autem nec verecundia nec dignitati tuæ convenire, quicquam non jure facere. Quisquis igitur probatus mihi fuerit rem ullam debitoris, non ab ipso sibi traditam sine ullo iudice temere possidere, eumque sibi jus in eam rem dixisse, jus crediti non habebit 33.).

§. 254. His Pandectarum Legibus *Constitutiones* fortiter institerunt Imperatores Christiani, qui suis Constitutionibus in Codice recensitis odium suum contra spoliatores prodebant, extendendo & magis firmando Interdicto *Unde vi*. Sic CONSTANTINUS Imperator 34.) consult rebus absentium, & pro iis recuperandis in dominorum absentia admittit eorum amicos, proximos, colonos, etiam servos absque mandato: redeuntibus autem vult non officere tempus emensum, quod recuperandæ possessioni Legibus præstitutum est. Idem constituit 35.), ut qui non vi aut dolo malo, sed per errorem aut incuriam domini, possessionem locorum inva-

33.) Idem Decretum MARCI Imp. habetur in L. 13. ff. quod met. caus. &c.

34.) In L. 1. C. si per vim vel alio modo &c.

;) L. Inv & for. 5. C. Unde vi.

invaserit, loca quidem restituat, sed ponis non subjaceat. GRATIANUS etiam Imperator constituit 36.), ut executionem Rescripti vel Sententiæ, vi cuius spoliato liceret propria autoritate possessionem ingredi, non possit facere nec impetrans Rescriptum, nec Judex, parte altera non citata; *ne inde injuriarum nascatur occasio, unde jura nascuntur.* Novam vim attulit Constitutio VALENTINIANI Imperatoris 37.), qua decernitur, ut si quis possessionem rerum absque autoritate Judicis violenter invaserit, dominus quidem constitutus possessionem, quam abstulit, restituat possessori; si vero alienarum rerum possessionem invasit, non solum rem ipsam, sed etiam æstimationem earundem rerum restituere compellatur.

Imperatorum:

§. 255. Imperatores ARCADIUS & HONORIUS, cum pro casu, quo rei animatæ possessor spoliaretur, non satis per Edictum Prætoris *Unde vi*, provisum esse animadverterent, voluerunt 38.), ut si colonus alterve similis servus

36.) L. Meminerint. 6. eod.

37.) L. Si quis in tantam. 7. C. eod.

38.) L. Si coloni. 14. C. de agric. & censit.

vus & adscriptitius fugiendo possessorem sua possessione spoliaret, spoliatus sine cunctatione ad suam possessionem restitueretur, & postmodum causa originis seu proprietatis tractaretur. Imperator ZENO constituit 39.) ut Conductores alienarum rerum, seu alienam possessionem precario detinentes, seu hæredes eorum, si non eam dominis recuperare volentibus restituerint, sed litem usque ad diffinitivam sententiam expectaverint, non solum rem locatam, sed etiam æstimationem ejus victrici parti ad similitudinem invasoris alienæ possessionis præbere compellantur. IUSTINIANUS 40.) recuperationem concedit Creditori, amisso pignore Prætorio, quocunque modo possessionem amittat. Idem IUSTINIANUS 41.) providet adversus occupantem rem vacantem, constituendo talem possessorem ut prædonem intelligi: ridiculum enim esse, dicere vel audire, quod per ignorantiam, alienam rem aliquis quasi propriam occupaverit: debere omnes autem scire, quod suum non est, hoc

39.) L. Conductores. C. Locat. & L. non abs re. io. C. unde vi.

40.) L. ult. C. de Prætor. pignore,

41.) L. ult. C. unde vi.

hoc ad alios modis omnibus pertinere. Alia ejusdem Constitutio 42.) providet domino amittenti possessionem facta & culpa servi, coloni, vel alterius cujusvis: olim autem in amittenda possessione illorum factum domino nocebat 43.).

Et Juris Pontificii §. 256. Jus Canonicum ad eundem finem juxta communem opinionem præbet duplex remedium. Primum ex *Can. Redintegranda. 3. §. 4. III. q. 1.* quod passim allegant, & tanquam pinguisimum laudant Advocati Causarum, vi cuius possit spoliatus possessione rei mobilis, vel immobilis, etsi tantum colonus, inquilinus, vel detentor fuerit, agere adversus injuste spoliantem, ejus hæredes, & quemcumque, etiam bonæ fidei possessorem, & quidem sine omni præfinitione temporis, & cum tanto privilegio, ut neque a tertio quodam de ulla alia causa conveniri possit ante plenissimam Restitutionem. Tantos favores non præferunt verba Canonum, sed adstruunt Glossatores tum ad dictos, tum ad alios similes Canones 44.); quam inter-

42.) L. ult. C. de acquir. possess.

43.) L. peregre. §. ult. ff. de acquir. poss.

44.) Ex *Causa II. q. 2. depromptos.*

terpretationem secuta sunt nonnunquam Tribunalia Romana. Sed hoc remedium ex multorum opinione minime est efficax, tum quod Interpretes, nimios favores per Commenta sua illi tribuant; tum quod dicti Canones ex spuriiis Epistolis Pseudo-Isidori, sub nomine Eusebii & Joannis Pontificum exscripti, nullam mereantur auctoritatem, uti advertunt, qui veterum Pontificum Epistolas, ac Synodum Romanam sub Symmacho Papa eadem continentem, ab Isidoro relatas examinant. Certe Seculo IV. & V. ordo ille judiciorum, qualis in dictis Epistolis describitur, non erat usitatus in foro Ecclesiastico, nec reperitur in primitivis Canonibus, ad quos se referunt illi Pontifices.

§. 257. Quamvis igitur INNOCENTI-
us IV. 45.) dictam doctrinam videatur approbare: nihilominus melioris notæ, & securioris usus est remedium alterum, quod præbet INNOCENTIUS III. 46.), indulgens beneficium restitutionis contra ipsum Spoliantem, vel tertium malæ fidei possessorem, *cum spolia-*

45.) In C. I. de Restit. Spoliat. in 6.

46.) In C. sæpe contingit. 10. de Rest. spol.

liatori quasi succedat in vitium, eo quod non multum intersit quoad periculum anime, injuste detinere, ac invadere alienum. Unde hoc remedium in utroque foro frequentem usum habet. Præter hanc autem Constitutionem, & eidem conformem Decisionem Cap. 2. de ord. cognit. nihil novi reperitur in Jure Canonico circa Restitutionem Spoliatorum constitutum: sed Pontifices applicant principia Juris Civilis ad casus in foro Ecclesiastico emergentes circa Beneficia Ecclesiastica, Matrimonium & Decimas.

Hæc remedia contra tertium

§. 258. Controversum tamen est inter Doctores, an beneficium Restitutionis, repudiato etiam Canone *Redintegranda*, locum non habeat contra tertium singularem bonæ fidei successorem Spoliatoris, saltem ex æquitate & officio Judicis. Aliqui 47.) id admittunt, tum quia α) dejectio violenta vitio reali rem affecit, quod transit ad quemvis possessorem; tum quia β) ex persona successoris non debet deterior reddi conditio Spoliati; tum quia γ) salva conscientia, quod alienum & in-

47.) Inter quos est Mevius p. 8. decis. 383.

deterior fiat conditio prioris possessoris; nam multa fiunt per consequentiam, quæ alias fieri non deberent.

γ) Non statim alienum dici potest, quod spolio ereptum asseritur: potest igitur tertius bonæ fidei possessor salva conscientia rem retinere, donec spoliatus probet dominium. δ) Quod successor plus juris non acquirat, quam habuerit autor, est petitio principii, & in aliis quæstionibus sæpissime falsum esse dignoscitur. ε) Ab aliis Interdictis restitutoriis in rem scriptis non recte ducitur argumentum ad hunc casum contra apertam Legum dispositionem. ζ) Favor antiquioris possessionis non pertinet ad restitutionem spoli; sed locum habet, ubi duo de possessione contendunt remedio retinendæ possessionis. η) Habet spoliatus multa Juris privilegia; sed ut ex cerebrina quorundam æquitate, alia concedantur, consultum non videtur.

*Restitutio
fit ante
omnia.*

§. 260. Proprium huic iudicio est, ut spoliatus ante omnia restituatur, ita ut nullæ Spoliatoris Exceptiones Petitorium tangentes, aut aliæ iudiciorum remoræ admittendæ sint, donec spolium plenissime sit restitutum. Regula hæc partim est odiosa, confide-

siderata scilicet Spoliatoris persona, in
cujus poenam sic est sancitum; partim
favorabilis, considerata persona Spo-
liati, ad cujus commodum sic est con-
stitutum: simpliciter tamen potest di-
ci odiosa, cum principaliter confide-
retur odium spoliatoris: & ideo jux-
ta rigorem juris etiam prædo ante o-
mnia esset restituendus, nisi notorie
esse prædonem constaret.

§. 261. Admittitur tamen I. Excep- *Admit-*
tio proprietatis, ubi Actor consentit, *tuntur ta-*
vel quando in continenti probari po- *men*
test. II. Exceptio inhabilitatis ad agen-
dum 49.), quæ tamen debet esse no-
toria, vel per sententiam declarari, si
in instanti probetur. III. Exceptio Con-
sanguinitatis marito opponi potest, a
quo uxor discessit, si mox probari pos-
sit 50.). IV. Si actor Possessorium &
Petitorium cumulat, admittere quo-
que debet Exceptiones Petitorium re-
spicientes. V. Exceptio deficientis Pos-
sessionis, vel quod Actor Possessionis
incapax fuerit. Sic opponi posset Ex-
ceptio Precarii: liceret enim rem pre-
cario datam propria autoritate aufer-

U 2 re

49.) C. 7. de Judiciis.

50.) C. 13. de Rest. spoliat. De Restitutio-

re, modo qualitas Precarii non sit turbida, nec altioris indaginis. VI. Exceptio vitiosæ Possessionis, cui jus commune aperte repugnat, uti si Clericus spoliatum se dicat Decimis extra suam Parœciam perceptis; huic enim perceptioni jus commune resistit (51.)

*Alique
Excepti-
ones.*

§. 262. Admittitur VII. Exceptio privatæ occupationis in jure permixta: quod sit vel ex concessione Regis, ut in Nuntiatione novi operis reali, quoties vicinus in nostro ædificat; vel ex concessione testatoris, qui Legatario concedit jus ingrediendi propria autoritate; aut Legato adjicit Clausulam constituti possessorii; vel ex conventionem debitoris; vim enim facere non videtur, qui ex voluntate præcedente debitoris rem occupat. VIII. Exceptio Defensionis; statim enim vim vi repellere licet. IX. Exceptio damni irreparabilis, ut si mulier opponat de infidiis vitæ structis. X. Exceptio scandali. XI. Admittitur etiam Exceptio spoli, quod Actor in alia causa contra Reum commisit

ne Conjugum vid. SANCHEZ lib. 7. de Matrim. Disp. 112. lib. 9. Disp. 4. lib. 10. L. 12.

51.) C. 2. de Rest. spol. in 6.

misit §2.) : maxime si sint Causæ con-
nexæ , etiam lite jam pendente emer-
gentes. Sic Reus in Causa spolii con-
demnatus, si pendente Appellatione
per Judicis vel partis Attentata se aper-
te gravatum sentiat, potest hoc spo-
lium opponere, & ulteriorem litis per-
secutionem suspensam credere, donec
hoc novum spoliolum fuerit restitutum.
Unde spoliolum proponitur non tantum
per modum Actionis, sed etiam per mo-
dum Exceptionis, ad eum effectum,
ut spolio probato, reus non cogatur
actori respondere, donec sit restitutus.
Nihilominus rerum privatarum spolia-
tio, agenti super Ecclesiasticis E. G.
super Matrimonio, aut jure deciman-
di, vel e contrario opponi non potest
§3.) : nam in spiritualibus & Benefi-
cialibus sub nullo prætextu concedi-
tur vitiosus ingressus. Porro quamvis
communiter in Causis apertæ spolia-
tionis violentæ non soleat indulgeri
Appellatio, Revisio, vel simile reme-
dium; nihilominus negari id non po-
test, quando qualitas spoliationis non

U 3 ex

§2.) Vid. C. 2. & ibi GONZALEZ de ord.
Cognit.
§3.) C. 1. §. 2. de Restit. spol. in 6.

cur.
VI.
i jus
Cle-
extra
nim
i.)
ptio
ffa:
it in
oties
l ex
con-
rori-
con-
e de-
tur,
ito-
De-
elle-
ara-
idris
XI.
uod
om-
fit
7. de
10.

*Causa
Spolii non
semper
est infamis-*

ex vanis argumentis negatur 54.)
§. 263. Demum id advertitur, ex
Spolio per se non importari infamiam,
sed ex causa ejus; cum non solum do-
lus malus, sed etiam error aut culpa
spolio ansam dare possit 55). Unde po-
test tale remedium etiam institui con-
tra eos, quibus debetur aliqua reve-
rentia, uti a Vasallo contra Domi-
num directum Feudi: nihilominus
contra tales personas omitti deberet
vox *Spoliationis*, ita ut potius videatur
institui Actio in factum.

TITULUS XXIII.
DE LITIS PENDENTIA, SE-
QUESTRATIONE, ARRE-
STATIONE ET RE-
PRESALIIS.

*Conf. Lib. II. Decretal. Tit. 16. § 17. In
Sext. Tit. 8. In Clem. Tit. 5. § 6.*

§. 264.

*Nihil in-
novan-
dum*

Sicut Spoliatio, de qua superiori Ti-
tulo dictum, summe odiosa est in
Jure, ita etiam innovationes lite pen-
dente summopere improbantur, ut
ordini judiciali debitus locus relinqua-
tur:

54.) Vid. D. Baro DE CRAMER Wezlaris-
sche Nebenstunden. part. 1. c. 1.

55.) §. 1. Inst. De vi bon. rapt. De Ro